

BIBLIOTEKA
LEVANT

KNJIGA
2

Za izdavača: Nikola Janković
Glavni urednik: dr Dušan Marinković
Lektura i korektura: Predrag Rajić
Dizajn korica: Mediterran Publishing
Tehničko uređenje: Mediterran Publishing

Copyright © za srpsko izdanje Bogdan Bogdanović
i Mediterran Publishing 2008.

CIP – Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

ISBN 978-86-86689-15-3

Štampa: Art Print, Novi Sad

Mediterran Publishing
Nikole Pašića 24
21000 Novi Sad
tel: +381.21.472.38.20 fax: +381.21.661.37.65
www.mediterran.co.yu
e-mail: mediterran@neobee.net

Za sve informacije o ovom i drugim izdanjima
Mediterran Publishinga,
kontakt: prodaja@mediterran.co.yu

Bogdan Bogdanović

PLATONOV
TAJNI ROMAN

Platonov gradoslovni nauk

Novi Sad
2008.

Platonov gradoslovni nauk

Kad se radionički događaj odigrao, i kad su se Timej, Hermokrat, Kritija, „Četvrti“ – a možda i još neki nepomenuti učesnik bez veće uloge, sličan docnijem Klejiniju i Megilu – razišli na sve četiri strane ondašnjeg sumornog grčkog sveta, iza njih je, pored uzbudljivih uspomena, moralo ostati i nešto što se ne može drugačije shvatiti do kao neka vrsta „teorijske zaostavštine“. Da bismo to potvrdili, podsetićemo se kako je još na samom početku radioničkog postupka bila iskorišćena jedna ranija „maketa“, vrlo davno sačinjena na nekoj seansi sličnoj ovoj što nam je opisana u tekstu *Timeja i Kritije*. Zatim, onako kako je događaj „krenuo“, tako su u radionici sagrađene i druge imaginarne makete, još dve, pa je možda, čak u tom trenutku, skicirana i četvrta, poslednja, ona koju je Platon obelodanio pred sam kraj svog života. U tom neobičnom poslu

koji se ipak svodio na neku vrstu igre, učesnici su, i pored sve zamislive slobode, morali raspolagati velikim rasponom znanja. Koliko je samo bilo potrebno onovremene erudicije da bi se uopšte mogle sagraditi tako bogate i raznovrsnim činjenicama nabijene zamišljene makete nepostojećih gradova. I pošto je cela šarena građa na neki način (nama teško shvatljiv, ali očigledan) bila iznutra i vrlo dobro povezana, očevidno je da je u čitavom poslu postojala prikrivena ali čvrsta teorijska logika, bez koje se čak ni u urbanologiji slika ništa valjano ne može zamisliti i sprovesti.

Radionički istraživački događaj imao je za cilj da ukrsti znanje i imaginaciju, činjenicu i sliku, i da ih dovede do vrednosti vrhovne logičke potvrde nekih prethodnih pretpostavki. Koje su to pretpostavke, odnosno kakve su one mogle biti?

Pre no što pokušam da odgovorim na ovo važno pitanje, verujem da je dobro podsetiti čitaoca na to da se i samo Timejevo izlaganje, taj obiman i za sve slušaoce prilično naporan „monokurs“, može shvatiti kao neka vrsta intruzije čiste teorije u jednu istraživačku igru, i da je taj prodor bio neophodan da bi se, odmah posle najave razgovora o gradovima, dovoljno naglasio značaj rasprave o Kosmosu, Prirodi i Čoveku. Podsetićemo se još da je fiktivni

voditelj postupka, Platonov književni Sokrat, gotovo na drastičan način (oduzimanje reči jednom, davanje reči drugom) svima stavio do znanja od kolike je važnosti ta nova „metodska jedinica“. Ona je, očividno, morala biti dobro savladana pre no što se zađe u četvrti dan književnog vremena, odnosno u treću fazu igre. Tako je utiskivanje Timejevog traktata u dijalošku strukturu koja je ispočetka sasvim drukčije nagoveštena, i u okviru koje je već sve bilo pripremljeno za početak kazivanja jednog usmenog romana, odnosno sage, ne samo podiglo teorijski nivo poduhvata, već je neobično istaklo i značaj svega što je u tom umetnutom traktatu rečeno. A pošto je *Timej* veoma iscrpna rasprava prirodoslovne filozofije, onda bi nas ovaj Platonov dijalog, shvaćen kao *ključ* radioničkog događaja, uputio na to da mora postojati neki veoma dubok, i složen, i vrlo značajan odnos između filozofije prirode i filozofije grada.

U vrlo diskretnom vidu igra je, dakle, imala svoju didaktiku. Valjalo se saživeti, odnosno pomiriti sa tajanstvenom hipotezom koja nam otprilike kaže da se suština, pa i sudbina ondašnjeg grada, pa možda i sudbina grada uopšte, nikako drugačije ne može razumno skicirati i razjasniti do samo kao deo jedne veće i premoćnije sudbonosne celine koja se zove